

Sprawa C-45/22**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

20 stycznia 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

4 stycznia 2022 r.

Strona skarżąca:

HK

Strona pozwana:

Service fédéral des Pensions (SFP)

1. Przedmiot i okoliczności faktyczne sporu:

- 1 HK otrzymuje emeryturę z tytułu zakończonych okresów zatrudnienia w Belgii i w Hiszpanii.
- 2 Jego małżonka, która zakończyła okresy zatrudnienia w Belgii, w Hiszpanii i w Finlandii, zmarła w dniu 29 listopada 2016 r.
- 3 HK przysługuje zatem prawo do renty rodzinnej. Właściwa instytucja hiszpańska wypłaciła mu rentę rodzinną bez zastosowania limitu dotyczącego zbiegu z innymi świadczeniami. Natomiast właściwe instytucje belgijskie i fińskie stosują taki limit.
- 4 Decyzją z dnia 18 września 2019 r. Service fédéral des Pensions (federalny zakład ubezpieczeń społecznych, Belgia) wypłacił HK belgijską rentę rodzinną.
- 5 HK kwestionuje sposób jej wyliczenia, a w szczególności zastosowanie do niej zasad zapobiegania zbiegowi praw na gruncie prawa Unii.

2. Rozpatrywane przepisy:

A. *Prawo Unii*

Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

6 Artykuł 53 zatytułowany „Zasady przeciwdziałania kumulacji” uściśla:

„1. Kumulacja świadczeń z tytułu inwalidztwa, świadczeń z tytułu starości i rent rodzinnych ustalanych lub udzielanych na podstawie okresów ubezpieczenia i/lub zamieszkania spełnionych przez te same osoby uważana jest za kumulację świadczeń tego samego rodzaju.

2. Kumulacja świadczeń, które nie mogą być uważane za świadczenia tego samego rodzaju w rozumieniu ust. 1, uważana jest za kumulację świadczeń różnego rodzaju. [...]”.

7 Artykuł 55 zatytułowany „Zbieg świadczeń różnego rodzaju” stanowi:

„1. Jeżeli otrzymanie świadczeń różnego rodzaju lub innego dochodu wymaga zastosowania zasad przeciwdziałania kumulacji przewidzianych przez ustawodawstwo zainteresowanych państw członkowskich w odniesieniu do:

a) dwóch lub więcej niezależnych świadczeń, to instytucje właściwe podzielać kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, które zostały uwzględnione, przez liczbę świadczeń podlegających wspomnianym zasadom; [...]”.

3. Stanowiska stron:

8 W niniejszej sprawie strony są zgodne co do tego, że rozpatrywane świadczenia są różnego rodzaju i że obie renty rodzinne, renta belgijska i renta fińska, podlegają zasadzie zbiegu praw zgodnie z przepisami krajowymi.

9 Strony uważają również, że belgijski przepis dotyczący zbiegu praw został tym samym złagodzony przez art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004. Strony nie zgadzają się natomiast co do sposobu jego zastosowania.

A. *Service fédéral des pensions*

10 Service fédéral des pensions (federalny zakład ubezpieczeń społecznych, zwany dalej „SFP”) twierdzi, że wyrażenie „które zostały uwzględnione” zawarte w art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 odnosi się jedynie do części świadczeń, która jest uwzględniona w celu ograniczenia zbiegu praw do różnych świadczeń, tj. do kwoty, która przekracza górną granicę zbiegu praw. Zdaniem

SFP jest to kwota świadczeń uwzględnionych w celu obniżenia renty rodzinnej (tutaj kwota 11 418,87 EUR stanowiąca część emerytur przekraczających górny pułap zbiegu praw), która musi zostać podzielona przez liczbę rent rodzinnych podlegających zasadom zapobiegania zbiegowi praw do świadczeń różnego rodzaju (w tym przypadku belgijska i fińska renta rodzinna, przy czym hiszpańska renta rodzinna nie podlega obniżeniu). Ta kwota podzielona przez 2 (belgijska renta rodzinna i fińska renta rodzinna podlegająca pułapowi) zostanie następnie odjęta od renty rodzinnej.

- 11 Zasadniczo obliczenie SFP przedstawia się następująco:

Renta rodzinna: 7 638, 46 EUR

Pułap zbiegu praw: 16 458, 42 EUR (110 % pełnej renty rodzinnej)

Emerytury do uwzględnienia: 20 238,83 EUR

Obliczenie przekroczenia pułapu zbiegu praw:

7 638,46 EUR (kwota renty rodzinnej) + 20 238,83 EUR (łączna kwota emerytur)
– 16 458,42 EUR (pułap zbiegu praw) = 11 418,87 EUR.

Obliczenie obniżonej renty rodzinnej:

7 638,46 EUR – 11 418,87 EUR

2

(kwota przekroczenia podzielona przez liczbę rent rodzinnych podlegających zasadom zbiegu praw, w niniejszym przypadku belgijska i fińska renta rodzinna)
= 1 929,03 EUR

- 12 SFP wskazuje ponadto, że organy fińskie postąpiły dokładnie w ten sam sposób przy obliczaniu fińskiej renty rodzinnej przyznanej HK w dniu 10 listopada 2017 r.

B. HK

- 13 HK uważa, że art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 dotyczy dochodów emerytów lub rencistów, które zostały uwzględnione przez krajowe zasady zapobiegania zbiegowi praw oraz że są to kwoty jako takie innych świadczeń emerytalno-rentowych, które należy podzielić przez 2.
- 14 Obliczenie HK różni się zatem od obliczenia SFP w tym zakresie:

Obliczenie przekroczenia pułapu zbiegu praw:

7 638,46 EUR (kwota renty rodzinnej) + 20 238,83 EUR

2

(suma rent rodzinnych podzielona przez liczbę rent rodzinnych podlegających zasadom zbiegu praw, w niniejszym przypadku belgijska i fińska renta rodzinna) – 16 458,42 EUR (pułap zbiegu praw)

= 1 299,45 EUR

Obliczenie obniżonej renty rodzinnej:

7 638,46 EUR – 1 299,45 EUR = 6 399,01 EUR

4. Ocena sądu odsyłającego:

- 15 W sytuacji HK występuje podwójny obcy element, ponieważ z tytułu własnego zatrudnienia przysługuje mu belgijska i hiszpańska emerytura oraz, po śmierci współmałżonki – belgijska, hiszpańska i fińska renta rodzinna po pracowniku, ponieważ jego małżonka pracowała i odprowadzała składki w różnych państwach członkowskich (Belgia, Hiszpania, Finlandia).
- 16 Ustawodawstwo belgijskie zezwala na zbieg praw do renty rodzinnej i emerytury w granicach pułapu odpowiadającego 110 % kwoty renty rodzinnej, która zostałaby przyznana pozostającemu przy życiu małżonkowi po zakończeniu kariery zawodowej.
- 17 Wykonując art. 48 TFUE rozporządzenie nr 883/2004 koordynuje systemy zabezpieczenia społecznego państw członkowskich i reguluje w szczególności zasady zapobiegania zbiegowi praw, przewidziane w ustawodawstwie państw członkowskich. Rozporządzenie to zastąpiło rozporządzenie nr 1408/71. Trybunał Sprawiedliwości wielokrotnie przypominał, że „przepisy zarówno rozporządzenia nr 1408/71, jak i rozporządzenia nr 883/2004 nie wprowadzają wspólnego systemu zabezpieczenia społecznego, lecz ich jedynym celem jest zapewnienie koordynacji pomiędzy różnymi nadal istniejącymi systemami krajowymi” (wyroki: z dnia 21 lutego 2013 r., Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86; z dnia 7 grudnia 2017 r., Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946; oraz z dnia 21 października 2021 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, C-866/19, EU:C:2021:865, pkt 25).
- 18 Zbieg praw do renty rodzinnej dla pracownika najemnego z różnymi emeryturami (belgijską i zagraniczną) należy zakwalifikować jako zbieg świadczeń różnego rodzaju. Świadczeń obliczonych na podstawie kariery zawodowej dwóch różnych osób nie można bowiem zakwalifikować jako świadczeń tego samego rodzaju. W niniejszym przypadku belgijska renta rodzinna HK została obliczona na podstawie kariery zawodowej jego zmarłej małżonki, podczas gdy jego emerytura belgijska

i hiszpańska zostały mu przyznane na podstawie jego własnej działalności zawodowej. Nie ma tu zatem mowy o świadczeniach tego samego rodzaju.

19 W świetle przedstawionych obliczeń HK jest uprawniony do renty rodzinnej wyłącznie z tytułu zastosowania art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004. Natomiast inny pracownik otrzymujący belgijską emeryturę jako pracownik najemny w wysokości odpowiadającej kwocie pobieranej przez HK, tj. kwocie 20 238,83 EUR, nie otrzymałby w Belgii żadnej renty rodzinnej.

20 W związku z tym HK znajduje się w korzystniejszej sytuacji ze względu na zastosowanie przepisów europejskich.

21 Przepis zawarty w art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 nie występował jako taki w poprzedzającym go rozporządzeniu nr 1408/71. W szczególności art. 46c ust. 1 tego rozporządzenia stanowił:

„Jeżeli korzystanie ze świadczeń różnego rodzaju lub z innych dochodów pociąga za sobą zmniejszenie, zawieszenie lub zniesienie dwóch lub więcej świadczeń, określonych w art. 46 ust. 1 lit. a) [ppkt] i), kwoty, które nie będą wypłacane w przypadku ścisłego zastosowania przepisów dotyczących zmniejszenia, zawieszenia lub zniesienia przewidzianych w ustawodawstwie danych państw członkowskich, dzieli się przez liczbę świadczeń podlegających zmniejszeniu, zawieszeniu lub zniesieniu”.

22 Wydaje się zatem, że art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 zmienił normy ustanowione w art. 46c ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71. Zdaniem pierwszego autora nie dzieli się już zatem kwoty niewypłaconego świadczenia, lecz świadczenia lub dochody uwzględniane przy zastosowaniu zasady zapobiegania zbiegowi praw do świadczeń.

Zdaniem innego autora natomiast, jeżeli konieczne jest jednoczesne obniżenie kilku niezależnych świadczeń poprzez zastosowanie takich zasad, kwotę zmniejszenia, zawieszenia lub zniesienia należy podzielić przez liczbę świadczeń podlegających zmniejszeniu, zawieszeniu lub zniesieniu.

23 Tribunal du travail (sąd pracy) stwierdza, że w niniejszej sprawie występuje problem dotyczący wykładni normy zawartej w art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 i uznaje za konieczne przedłożenie Trybunałowi dwóch następujących pytań prejudycjalnych.

5. Pytania prejudycjalne:

24 Tribunal du travail (sąd pracy) przedkłada następujące pytania prejudycjalne:

- Czy normę z art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 883/2004, zgodnie z którą instytucje właściwe dzielą kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, które zostały uwzględnione, przez liczbę świadczeń podlegających

wspomnianym normom, należy interpretować w ten sposób, że wymaga ona podzielenia dochodów jako takich, które zostały uwzględnione w celu zastosowania zasady zapobiegania zbiegowi praw do świadczeń, przez liczbę rent rodzinnych, których dotyczą przepisy zapobiegające zbiegowi praw do świadczeń?

- Czy przeciwnie, normę z art. 55 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 883/2004, zgodnie z którą instytucje właściwe dzielą kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, które zostały uwzględnione, przez liczbę świadczeń podlegających wspomnianym normom, należy interpretować w ten sposób, że wymaga ona podzielenia nie dochodów jako takich, które zostały uwzględnione w celu zastosowania zasady zapobiegania zbiegowi praw do świadczeń, ale raczej części dochodów przekraczającej pułap zbiegu praw, jaki został przykładowo określony w rozpatrywanej normie krajowej, przez liczbę rent rodzinnych, których dotyczą przepisy zapobiegające zbiegowi praw do świadczeń?